

A portrait of Kristin Søllesvik Hidle, a woman with dark hair pulled back, smiling gently. She is wearing a light-colored top. The background is a bright, slightly blurred indoor setting.

MITT LIVS ABC

Et av oppdragene til Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) er å bidra til å styrke kompetansen til helsepersonell i tjenesten til personer med utviklingshemming. Vi i USHT Rogaland har valgt «Mitt livs ABC» for å utføre oppdraget.

AV KRISTIN SØLLESVIK HIDLE - FAGRÅDGIVER OG GERIATRISK SYKEPLEIER USHT ROGALAND HELSE OG VELFERD

I 2016 utførte Helsetilsynet et landsomfattende tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester til mennesker med utviklingshemming. Tilsynsrapporten «Det gjelder livet» konkluderte med manglende kvalitet i tjenesten, manglende ivaretagelse av rettsikkerheten og manglende fagkompetanse. Med forankring i Stortingsmeldingen «Frihet og likeverd – om mennesker med utviklingshemming», foreslo regjeringen å etablere «Mitt livs ABC», etter modell av Demensomsorgens ABC.

Hva er «Mitt livs ABC»

ABC er et opplæringsprogram som driftes av Aldring og helse, en nasjonal kompetansetjeneste som jobber spesielt med aldersrelaterte sykdommer og tilstander. Organisasjonen bidrar med forskning og driver egne faglige utviklingsprosjekter. Målet med ABC-programmet er at helsepersonell i kommunale helse- og omsorgstjenester skal tilegne seg oppdatert fagkunnskap. Programmet består av moduler innen musikkbasert miljøbehandling, eldreomsorg, utviklingshemming og demensomsorg, og et opplæringsforløp tilknyttet hver av dem.

Tverrfaglig opplæring

Siden høsten 2017 har ca. 200 ansatte i tjenester til personer med utviklingshemming i Sør-Rogaland deltatt i Mitt livs ABC. Dette er et tverrfaglig opplæringsstilbud som også inkluderer ansatte uten helse-, sosial- eller pedagogisk utdanning.

Opplæringsforløpet går over en tidsperiode på om lag ti måneder, og består av samlinger, selvstudium og studiesirkler i egen avdeling. Vi i USHT inviterer deltakeren inn gjennom ABC portalen til Aldring og Helse. Invitasjonen går til alle ABC-kontaktene i vårt nedslagsfelt via e-post. Disse kontaktene melder ansatte på og fordeler dem i grupper. Hver gruppe består av 6-8 personer. I tillegg er det ABC-kontakten sin oppgave å bestille permer til de som skal delta.

Det er viktig med tilstedeværelse. Aldring og Helse krever 80% oppmøte for at deltagerne skal få kursbevis. Første møteplass er oppstartsamlingen og temaet «Hva er utviklingshemming» og «Utviklingshemming og kommunikasjon». I tillegg går vi gjennom hva ABC-opplæringen er og hva som kreves. I gruppearbeidet

skrives kontrakter for studiesirkelene og deltagerne deler hvilke forventninger de har. Her velges også gruppeleder, som har ansvar for registrering av oppmøte og gruppens fremdrift på egen arbeidsplass.

Mitt livs ABC består av to permer bestående av 10 hefter hver. Grunnpermen omhandler bl.a tema som utviklingshemming, etikk, kommunikasjon, miljøarbeid, helse- og helseutfordringer, trivsel og sosialt nettverk og rettsikkerhet. I den andre permen finner vi hefter om bl.a alternativ og supplerende kommunikasjon, helhetlig tjenestetilbud, psykisk helsearbeid og psykiske lidelser, nedsatt fysisk funksjonsevne og autismeforstyrrelser

Samlinger

Som navnet tilsier er «Mitt livs ABC» en perm for hele livsløpet, fra vugge til grav. Den passer derfor for alle, uavhengig av hvor man jobber. Fagstoffet er praksisnært og består i tillegg til teori, av flere historier fra praksisfeltet. Etter hvert hefte er det refleksjonsoppgaver som legger vekt på hvordan man kan bidra til at brukerne får et godt liv. Det legges vekt på hvordan man kan bidra til økt trivsel, hjelpe til å etablere sosiale nettverk og å tilrettelegge og oppmuntre til et aktivt liv.

Samlingene er gode arenaer for dialog. Vi har en oppstartsamling og en midtveissamling med faglig kompetente foredragsholdere. Bjørn Roar Vagle, vernepleier og forfatter av to av temaheftene, har bidratt i begge samlingene i perm 1. Han jobber til daglig i Ukom, Statens undersøkelseskommisjon for helse- og omsorgstjenesten, og har lang erfaring i tjenester for personer med utviklingshemming. I tillegg har vi fått god hjelp fra Frisklivssentralen på Helsehuset til tema om helsemessige utfordringer. Tarjei Nordtveit, idrettspedagog og frivillighetskoordinator, har undervist både teoretisk og ikke minst praktisk i tema fysisk aktivitet. Ellen Kristine Frøyland Aline, klinisk ernæringsfysiolog, har undervist om ernæringsmessige utfordringer og lært oss om hvordan vi kan utnytte næringsstoffene for å bedre helsen. I tillegg er det flere ernæringsmessige hensyn å ta for enkelte syndromer og sykdommer innen utviklingshemming.

Som tidligere beskrevet så krever også opplæringsløpet selvstudie og deltagelse i studiesirkler. Det er beregnet en studiesirkel pr hefte og da må deltagerne ha lest heftet på forhånd. Det legges stor vekt på aktiv deltagelse i gruppen, og takhøyden skal være stor både i forhold til for spørsmål og synspunkter, og for uenigheter. Deltagerne i gruppen skriver under på en taushetserklæring, alle skal føle seg trygge på at det som blir sagt i gruppen forblir i gruppen.

Ydmyk og Imponert

Undertegnede har vært sykepleier med erfaring hovedsakelig fra geriatri i snart 20 år. Jeg tok videreutdanning i geriatri og master i helsevitenskap hvor jeg skrev om ernæring og munnhelse. Da USHT fikk oppdraget om kompetanseheving i tjenester til personer med utviklingshemming, var det en utfordring jeg påtok meg med glede. Dette var et ukjent fagområde for meg, som det skulle bli spennende å jobbe med.

Etter hvert som jeg har fått erfaring med «Mitt Livs ABC» er jeg blitt ydmyk og imponert over dem som jobber i tjenesten. Vernepleiere, sykepleiere, helsefagarbeidere og ufaglærte. Brukergruppen er sammensatt, hvor hver diagnose har likheter, men hvor alle personene er helt forskjellige. I tillegg til alle deres særegenheter og likheter, blir flere mennesker med utviklingshemming også eldre. Det medfører at brukerne får alderdomssykdommer og plager, og de gjør det tidligere enn hos andre voksne. Helsepersonell som jobber i denne tjenesten må derfor kunne mye om diagnoser og syndromer, lære hver enkelt godt å kjenne og i tillegg ha kunnskap om alderdomsendringer.

På grunn av covid 19 er vårens samlinger blitt utsatt. Vi vil gjerne kunne samles fysisk, men skulle ikke dette gå, har vi digitale løsninger som backup. Vi skal i gang med midtveissamling i perm 1 og oppstartsamling i perm 2 denne høsten.

Programmet har fått god tilbakemelding fra deltagerne, og fagledere har rapportert at de har sett positive resultater på kvaliteten i tjenesten. Så dette er noe vi ikke har tenkt å gi oss med. Vi starter opp igjen med nye grupper i 2021, og vi håper at vi når ut til flere.

Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester
Rogaland